

Акименко Олена Юріївна,
*к.е.н, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту,
Національний університет «Чернігівська політехніка»*

Пономаренко Владислава Сергіївна
*головний спеціаліст Відділу внутрішнього аудиту,
Чернігівська обласна державна адміністрація
м.Чернігів, Україна*

ПОСИЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Законодавство у сфері публічних закупівель адаптується до кон'юнктури, що склалася на даному ринку. Так, законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» щодо посилення державного фінансового контролю» від 19.11.2021 № 6331 (далі – Законопроект № 6331) вносяться зміни шляхом удосконалення інструментів державного фінансового контролю через законодавче врегулювання проблемних питань, які виникають під час моніторингу процедур закупівель, оскільки прогалини в нормативно-правових актах дають можливість як замовникам, так і учасникам (зокрема, переможцю процедури закупівлі) оминати положення закону під час проведення тендеру, укладення договору про закупівлю (далі – договір) та протягом його дії [1,3]. Отже, з метою ознайомлення та аналізу нововведень до Закону України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 № 922-VIII (далі – Закон України № 922-VIII) звернемо увагу на основні зміни.

По-перше, розширено пункт перший частини другої статті 7 Закону України № 922-VIII, що, в свою чергу, вносить доповнення до одного із заходів центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів (далі – центральний орган виконавчої влади), збільшуючи при цьому обсяг документального підтвердження для здійснення оплати за договором, як наслідок, даний орган перевірятиме наявність: річного плану; договору про закупівлю; звіту про результати проведення закупівлі з використанням електронної системи закупівель; оприлюдненого висновку центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного фінансового контролю, про результати моніторингу процедури закупівлі [1, 2].

Таким чином, покращується процедура оплати за договором про закупівлю, що унеможливило виплати із рахунка замовника, які здійснюються за договорами, укладеними з порушенням чинного законодавства.

Слід також звернути увагу на появу нової умови у відповідності з Законопроектом № 6331 (абз. 7 п. 2 ч. 2 ст. 7 оновленої редакції Закону України № 922-VIII), за якої центральний орган виконавчої влади не допускає здійснення платежів із рахунка замовника згідно з узятим фінансовим зобов'язанням за договором, а саме: «наявності оприлюдненого в електронній системі закупівель висновку центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного фінансового контролю, про результати моніторингу процедури закупівлі із зобов'язанням про усунення порушення (порушень) законодавства шляхом відміни тендеру, розірвання договору про закупівлю у разі якщо такі порушення не усунуті замовником і висновок не скасовано у судовому порядку» [1].

Вищезазначений випадок передбачає законодавче врегулювання функціонування механізму зупинення органами казначейства оплат, які здійснюються за договорами (додатковими угодами) укладеними за результатами проведення процедур закупівель, в яких за даними електронної системи закупівель у висновку про результати моніторингу процедури закупівлі встановлені зобов'язання про усунення порушення (порушень) законодавства.

По-друге, ст.7 Закону України № 922-VIII доповнено частиною третьою згідно із Законопроектом № 6331, відповідно до якої центральний орган виконавчої влади «не

приймає платіжні доручення до виконання та припиняє реєстрацію бюджетних зобов'язань і платежів за договорами про закупівлю, укладеними за результатами проведення процедур закупівель, в яких у висновку про результати моніторингу процедури закупівлі встановлені зобов'язання про усунення порушення (порушень) законодавства шляхом відміни тендеру, розірвання договору про закупівлю у разі якщо такі порушення не усунуті замовником і висновок не скасовано у судовому порядку» [1, 2]. Отже, зміни чітко окреслюють наявні обставини, що забороняють центральному органу виконавчої влади проводити певні операції по договорам, що не відповідають вище встановленим вимогам.

Також зазначимо, що навіть банки під час оплати за договорами перевірятимуть в електронній системі закупівель не лише наявність звіту про результати проведення закупівлі, а й наявність оприлюдненого висновку про результати моніторингу процедури закупівлі із зобов'язанням про усунення порушення (порушень) законодавства шляхом відміни тендеру, розірвання договору про закупівлю у разі якщо такі порушення не усунуті замовником і висновок не скасовано у судовому порядку (далі – висновок про результати моніторингу із зобов'язанням про усунення порушення (порушень) законодавства). Адже невиконання даного положення нової редакції Закону України № 922-VIII, що постане в частині третій ст. 7, стане причиною того, що відповідне платіжне доручення вважатиметься оформленим неналежним чином, у результаті чого втратить юридичну силу первинного документа і зробить проведену операцію безпідставною [1-3]. Тож, проаналізувавши дану ситуацію, дістали висновку щодо посилення державного фінансового контролю в сфері публічних закупівель на рівні банківських установ.

По-третє, Законопроектом № 6331 окреслено нову вимогу щодо визнання договору про закупівлю нікчемним, яка знаходитиме своє відображення в пункті п'ятому частини першої статті 43 Закону України № 922-VIII. Так, нікчемність договору визнаватиметься у разі укладення договору (додаткових угод) за результатами проведення процедури закупівлі у разі наявності висновку про результати моніторингу із зобов'язанням про усунення порушення (порушень) законодавства [1].

Таким чином, в оновленій редакції Закону України № 922-VIII замість чотирьох існуючих обставин, за яких договір про закупівлю вважатиметься нікчемним, постануть вже п'ять, що призведе до втрати юридичної сили договорами та додатковими угодами, укладеними із порушенням норм законодавства в сфері публічних закупівель.

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що нові положення Закону України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 № 922-VIII, причиною змін яких виступає законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» щодо посилення державного фінансового контролю» від 19.11.2021 № 6331, не тільки стосуються замовників та учасників торгів, але й центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів та банківських установ. Так, пришвидшення процесу вирішення спірних питань щодо прозорості здійснення закупівель товарів (робіт і послуг), модернізація законодавчої бази в даному напрямку та впровадження більш чітких вимог щодо документального підтвердження законності виплат за укладеними договорами, матиме суттєвий вплив як на розвиток добросовісної конкуренції серед учасників торгів, так і на ефективне використання публічних коштів.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» щодо посилення державного фінансового контролю: проект Закону України від 19 лист. 2021 року № 6331. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/> (дата звернення: 24.11.2021). 2. Про публічні закупівлі: Закон України від 25 груд. 2015 року № 922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19> (дата звернення: 24.11.2021). 3. Про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» щодо посилення державного фінансового контролю: пояснювальна записка до проекту Закону України від 19 лист. 2021 року. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/> (дата звернення: 24.11.2021).